



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 383/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. júna 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti FREE ZONE SIPOX, a. s., Kopčianska 92, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Repákom, Krížna 47, Bratislava, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 M Cdo 2/2015 z 31. júla 2017, a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť obchodnej spoločnosti FREE ZONE SIPOX, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti FREE ZONE SIPOX, a. s., Kopčianska 92, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20

ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 M Cdo 2/2015 z 31. júla 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

V právnej veci sťažovateľa ako navrhovateľa proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom financií Slovenskej republiky (ďalej len „odporca“), rozhodol Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 50 C 221/2005-359 z 18. mája 2011 tak, že odporcu zaviazal na náhradu škody v sume 78 664,14 € s 8,35 % úrokom z omeškania ročne od 1. mája 2004 do zaplatenia a na náhradu trov konania.

Proti rozsudku okresného súdu podal odporca odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 8 Co 255/2011-377 zo 17. júna 2014 tak, že rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil a v časti, týkajúcej sa príslušenstva pohľadávky – úrokov z omeškania – rozsudok zmenil a návrh zamietol.

Na podnet odporcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu v rozsahu výroku, ktorým bol odporca zaviazaný zaplatiť sťažovateľovi sumu 78 664,14 €.

O mimoriadnom dovolaní rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 31. júla 2017 tak, že rozsudok okresného súdu z 18. mája 2011 vo výroku, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 78 664,14 € spolu s rozsudkom krajského súdu zo 17. júna 2014 v potvrdzujúcej časti výroku týkajúcej sa veci samej zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ poukazuje na to, že náhrady škody v sume 321 067,45 € s príslušenstvom sa domáhal z titulu nezákonných rozhodnutí a nesprávneho úradného postupu štátnych orgánov – Colného úradu [REDAKOVANÉ] a Colného riaditeľstva Slovenskej republiky. Sťažovateľ argumentuje, že škoda mu vznikla, keď „pod hrozbou exekúcie

zaplatil dňa 04-07-1996 neexistujúci colný dlh v sume 177.908,18 € (5.359.662,00 Sk) na základe rozhodnutí, ktoré boli ako nezákonné zrušené.

Na základe rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 72/03-35 zo dňa 26-01-2004, Colný úrad [REDAKOVANÉ] neoprávnene zadržiatvaný colný dlh v sume 177.908,18 € (5.359.662,00 Sk) vrátil. “.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„Vzhľadom na absenciu zákonnej úpravy týkajúcej sa spôsobu vyčíslenia náhrady škody vo forme ušlého zisku, je namieste aplikácia ust. § 853 ods. (1) Občianskeho zákonníka a využitie analógie legis. Konajúce súdy postupovali správne, keď sa pri rozhodovaní o nároku navrhovateľa stotožnili s vyčíslením ušlého zisku analogickým použitím ust. § 369 ods. (2) v spojení s ust. § 502 Obchodného zákonníka, keďže v danom prípade sa jedná o posúdenie ušlého zisku ako formy náhrady škody, ku ktorému obsahom aj účelom najbližšie sú ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce následky omeškania dlžníka so splnením peňažného záväzku, keď za dobu omeškania možno považovať dobu, po ktorú štát bez právneho dôvodu, a teda protiprávne zadržiatval finančné prostriedky sťažovateľa.

... Sťažovateľ svoj nárok vyčíslil ako priemernú úrokovú mieru z úverov obchodných bánk, ktorá v rozhodujúcom čase zadržania finančných prostriedkov navrhovateľa (rok 1996) bola cca 13,23 %. Na základe uvedenej skutočnosti sa tvrdenie súdu javí ako nanajvýš absurdné. V prípade ak sťažovateľ finančnými prostriedkami nedisponoval, nemožno preukázať, že by bol býval mal z týchto výnos! Takéto očakávanie nie sú absolútne dôvodné a porušujú ústavné právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátnej správy.

... sťažovateľ rovnako nemohol tieto finančné prostriedky uložiť na žiadny termínovaný vklad prípadne iný bankový produkt, v dôsledku čoho nie je v možnostiach sťažovateľa preukázať, aký výnos by zo zadržiatvaných finančných prostriedkov sťažovateľ dosiahol. Nespochybniteľným faktom ale je, že finančné prostriedky sťažovateľa boli štátom zadržiatvané protizákonne, bez akéhokolvek právneho dôvodu, kedy najjednoduchším spôsobom, akým sťažovateľ mohol ušlý zisk vyčíslit', bolo práve využitie analógie legis.

*... rozhodnutím Najvyššieho súdu... boli okrem vyššie uvedených porušené aj... právo podnikateľ podľa čl. 35 ods. (1) Ústavy aj z dôvodu, že priznaná suma rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, právoplatne priznaná dňa 19-08-2014 by bola v podnikateľských zámeroch žalobkyne/sťažovateľa použitá na ďalšiu podnikateľskú činnosť, kedy vydaním uvedeného rozhodnutia po viac ako troch rokoch od vydania rozsudku Krajského súdu SR je narušený princíp právneho štátu, ktorým je vytvorenie právnej istoty.*

*Najvyšší súd tak bez existencie relevantných dôvodov podmieňuje ústavné právo na náhradu škody podľa článku 46 ods. (3) Ústavy splnením hypotetických podmienok pre priznanie výšky tohto nároku, ktorá pri nedostatočnom preukázaní podľa predstáv a úvah súdu tak môže byť nulová.*

*Sťažovateľka ako vlastníčka zadržovaných finančných prostriedkov mala podľa čl. 20 ods. (1) a nasl. Ústavy zaručené právo držať ich, užívať a požívať z nich plody (úroky) a nakladať s nimi podľa vlastného uváženia.*

*... Platná právna úprava ani rozhodovacia činnosť súdov nikde neuvádza, že na výpočet ušlého zisku je nevyhnutné reálne preukazovať existenciu bankového účtu v čase vzniku škody. Ušlý zisk v podnikateľskej oblasti má viacero podôb, to, že si zvolil pre výpočet ušlého zisku uloženie peňažných prostriedkov v banke, nezakladá jeho povinnosť preukazovať existenciu tohto bankového účtu v čase vzniku škody. Sťažovateľ mohol preukazovať ušlý zisk napr. nedodržaním obchodných zmlúv, z ktorých by mohla byť strata očakávaného prínosu oveľa vyššia, keďže nemohol disponovať so značnou sumou niekoľko rokov. Existuje niekoľko metód pre rôzne výpočty ušlého zisku...*

*Dovolací súd tak postupoval v rozpore so základnými zásadami právnej istoty, keď sa náhle a absolútne nelogicky zásadne odchytil podstatným spôsobom od doposiaľ prezentovaného záväzného právneho názoru súdov.*

*Žalobca ako sťažovateľ zastáva názor, že Najvyšší súd pochybil, nakoľko pri svojom postupe... sa dopustil zjavnej svojvôle bez toho, aby svoju (odlišnú) interpretáciu právnych noriem založil na racionálnej argumentácii.“*

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 31. júla 2017

a napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší. Sťažovateľ si zároveň uplatnil úhradu trov konania.

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmavať jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre týkajúcej sa práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 31. júla 2017 rozhodol o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora tak, že zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým tento zaviazal odporcu na zaplatenie sumy 78 664,14 €, a tiež rozsudok krajského súdu v potvrdzujúcom výroku vo veci samej a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V odôvodnení napadnutého rozsudku v podstatnom uviedol:

*«12. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že generálny prokurátor dôvodne namieta právne pochybenie súdov pri určení výšky ušlého zisku priznaného žalobkyni. Rozhodnutia súdov nižších stupňov vychádzajú zhodne z názoru, že v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. ušlý zisk vlastníka finančných prostriedkov, ktorý na základe nezákonného rozhodnutia orgánu štátu s týmito prostriedkami nemohol po určitú dobu disponovať, predstavuje sumu rovnajúcu sa nároku veriteľa pri omeškaní dlžníka s plnením peňažného dlhu v podobe úrokov z omeškania, aplikujúc na výpočet výšky ušlého zisku analogicky ustanovenia § 369 ods. 1 v spojení s § 502 Obchodného zákonníka.*

*13. Aj v prejednávanej veci pre správne posúdenie žalobného nároku treba mať na zreteli, že pre vznik objektívnej zodpovednosti štátu za škodu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. musia byť súčasne splnené tri základné zákonné podmienky 1/ zrušené nezákonné rozhodnutie orgánu štátu alebo nesprávny úradný postup, 2/ existencia škody (skutočnej škody a ušlého zisku), 3/ príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím. Pojem škody nebol v zákone č. 58/1969 Zb. definovaný, preto sa v zmysle*

ustanovenia § 20 citovaného zákona pre výklad použili spoločné ustanovenia Občianskeho zákonníka o škode a to konkrétne ustanovenie § 442 OZ, v zmysle ktorého sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

14. Škodu je možné vo všeobecnosti chápať ako ujmu, ktorá a/ nastala v majetkovej sfére poškodeného, b/ je objektívne vyjadriteľná v peniazoch a c/ je napravitel'ná poskytnutím majetkového plnenia, predovšetkým peňažného. Ušlý zisk sa v súlade s konštantnou judikatúrou súdov definuje ako ujma spočívajúca v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh vecí dalo očakávať. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného (úbytkom aktív, ako je tomu u skutočnej škody), ale stratou očakávaného prínosu. Nestačí pritom iba pravdepodobnosť rozmnoženia majetku, lebo musí byť naisto postavené, že pri pravidelnom behu vecí (nebyť protiprávneho konania škodcu alebo škodnej udalosti) mohol poškodený dôvodne očakávať zväčšenie svojho majetku, ku ktorému nedošlo práve v dôsledku konania škodcu (škodnej udalosti).

15. V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 195/2015 senát rozhodujúci v tejto veci uviedol: „Len všeobecné tvrdenie o strate podnikateľskej príležitosti alebo zmarení podnikateľského zámeru bez ďalšieho nikdy nemôže byť základom pre vznik nároku na náhradu ušlého zisku a to ani v prípade, ak by boli dôsledkom protiprávnej udalosti. Je tomu tak preto, že zákon č. 58/1969 Zb. nezakladá vznik nároku na náhradu škody paušálne a automaticky v každom jednotlivom prípade porušenia povinnosti zo strany orgánov štátu, ale len celkom výnimočne za predpokladu súčasného naplnenia aj ďalších predpokladov vzniku a existencie zodpovednostného vzťahu, ktorými sú existencia škody (ušlého zisku) a príčinnej súvislosti medzi škodou a protiprávnym konaním alebo opomenutím orgánov štátu. Aj existencia ušlého zisku musí byť vždy bezpečne preukázaná a musí byť založená na konkrétnych skutkových okolnostiach. V prípade ušlého zisku nie je možné preukázať jeho reálnu existenciu, ale musia byť dokazované také konkrétne skutkové okolnosti (tvrdené poškodeným), ktoré pri logickej úvahe povedú súd k záveru, že ušlý zisk by skutočne vznikol nebyť protiprávnej udalosti, t. j. dokazuje sa pravdepodobnosť dosiahnutia ušlého zisku u poškodeného v danom čase a podľa miery dokázanej pravdepodobnosti, je potom možné urobiť záver o tom, či by za daných okolností bol žalovaný ušlý zisk aj

reálnym.“ Na týchto záveroch zotrúva dovolací súd aj v prejednávanej veci a dodáva nasledovné.

16. Ušlý zisk nie je nejakou hypotetickou, či fiktívnou majetkovou výhodou a nejde ani o potenciálny majetkový prínos, ktorý by mal byť stanovený na podklade analógie bez reálneho základu. Za ušlý zisk v súlade s vymedzením tohto pojmu vyplývajúcim z ustanovení hmotného práva a jeho výkladom právnou teóriou i súdnou praxou možno považovať len takú majetkovú ujmu, ktorej vznik je podložený už existujúcimi prípadne reálne dosiahnuteľnými okolnosťami, z ktorých možno usudzovať, že nebyť škodovej udalosti očakávaný zisk by skutočne vznikol. To znamená, že musí byť naisto preukázaný „predpoklad“ jeho vzniku, teda taká skladba okolností, ktorá svedčí o tom, že k vzniku zisku by nepochybne došlo a plánovaná finančná transakcia, či prísľub by boli naplnené. Ušlý zisk je teda stratou konkrétnej, reálnej a preukázateľnej príležitosti zhodnotenia majetku, avšak len za predpokladu, že pravdepodobnosť dosiahnutia zisku u poškodeného je s ohľadom na existujúce okolnosti toho ktorého konkrétneho prípadu vysoko pravdepodobná až blížiac sa k istote (m. m. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 195/2015, 4 Cdo 319/2008, 1 Cdo 76/2008). Bremeno tvrdenia a preukázania týchto okolností leží výlučne na poškodenom. Nepreukázanie existencie takýchto skutkových okolností, by potom mohlo viesť len k záveru, že ušlý zisk, ktorého sa žalobca v konaní domáha, je skutočne iba „fikciou“ (m. m. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 513/2014). Aj v prípade ušlého zisku musí ísť o ujmu už nastalú (vzniklú) a nie o ujmu, ktorá by hypoteticky mohla vzniknúť v budúcnosti (z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 23/2008).

17. I keď sa môže javiť, že pre určenie výšky žalovaného nároku v danej veci postačovalo využiť analógiu legis vzťahu veriteľa a dlžníka v omeškaní s plnením peňažného záväzku, je tento záver rozporný so samotnou konštrukciou zodpovednostného vzťahu, ktorá je postavená na odlišných predpokladoch svojho vzniku, než je tomu v prípade úrokov z omeškania a predovšetkým by to odporovalo samotnej podstate pojmu ušlého zisku. Je dôležité si uvedomiť, že nárok na náhradu škody sa vzťahuje len ku škode, ušlý zisk nevynímajúc, ktorá musí byť skutočná, existujúca, v prípade ušlého zisku reálne predpokladaná a nie hypotetická, či fiktívna. Pričom platí, že zistenie výšky ušlého zisku nie je otázkou právnou ale otázkou skutkovou, ktorá musí mať svoj základ v zistenom skutkovom

stave. Preto aj záver súdov priznávajúci náhradu ušlého zisku musí byť založený na konkrétnych skutkových okolnostiach, z ktorých bude bezpečne preukázané, že poškodený by žalovaný ušlý zisk za pravidelného chodu veci skutočne dosiahol nebyť škodovej udalosti. Pokiaľ poškodený nepreukáže existenciu týchto okolností a výšku ušlého zisku, ktorý mohol pri bežnom chode vecí očakávať, nemôže byť v konaní úspešný. Zákon č. 58/1969 Zb. nie je založený na princípe vzniku zodpovednostného vzťahu vždy a bez ďalšieho pokiaľ sa aj preukáže existencia nezákonného rozhodnutia, či nesprávneho úradného postupu orgánov štátu, k tomuto predpokladu nevyhnutne musí pristúpiť aj ďalší predpoklad a tým je existencia skutočnej škody (ušlého zisku), ktorej výšku musí poškodený preukázať konkrétnymi skutkovými okolnosťami. Naproti tomu úrok z omeškania má povahu sankcie, t.j. subsidiárneho následku postihujúceho dlžníka automaticky v prípade nesplnenia jeho záväzku a to bez ohľadu na to, či mu takýmto konaním dlžníka škoda vznikla alebo nie, t. j. bez toho, aby k tomu bol potrebný akýkoľvek ďalší právny úkon, či iná právna skutočnosť. Vznik nároku na úroky z omeškania nie je viazaný na preukázanie vzniku škody a v prípade úrokov z omeškania nie je veriteľ povinný preukazovať ich výšku. Nie je vylúčené, aby sa vlastník neoprávnene zadržovaných finančných prostriedkov domáhal voči štátu aj náhrady ušlého zisku v podobe výnosov, ktoré by priniesli pri obvyklom spôsobe hospodárenia, avšak len za predpokladu, ak tvrdí a preukáže, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia nielenže nemohol s peniazmi nakladať, ale zároveň preukáže aj to, že mu ušiel zisk, ktorý by pri bežnom nakladaní s týmito finančnými prostriedkami za normálneho behu okolností mohol dôvodne očakávať napríklad tým, že tieto finančné prostriedky mal uložené na úročenom bankovom účte, pričom v dôsledku nezákonného rozhodnutia bol nútený ich predčasne vybrať a tým prišiel o zisk v podobe bankových úrokov alebo iného výnosu deklarovaných konkrétnym zmluvným záväzkom. Len v takomto prípade by bola jeho finančná strata aj reálnym ušlým ziskom. Poškodený musí teda v konaní preukázať to, akým spôsobom by bolo s peňažnými prostriedkami naložené, ak by nedošlo k škodovej udalosti, v opačnom prípade je ním uplatňovaný zisk len fikciou bez reálneho základu, ktorá nie je a nemôže byť dostatočným základom pre priznanie takto uplatneného ušlého zisku. Inými slovami samotná skutočnosť, že žalobca s finančnými prostriedkami nemohol po určitú dobu nakladať, i keď z dôvodu nezákonného rozhodnutia, nie je rozhodujúca, pre posúdenie nároku je v takomto prípade podstatné to, či žalobca

*preukáže ako mienil s nimi naložiť (ako s nimi nakladal do okamihu škodovej udalosti) a či bolo dôvodné očakávať za daných podmienok dosiahnutie konkrétneho zisku. Výšku ušlého zisku preto nemožno určiť s pomocou analogickej aplikácie ustanovení o úrokoch z omeškania práve pre absenciu konkrétneho reálne preukázateľného základu takto uplatneného nároku.*

*18. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že súdy vec nesprávne právne posúdili, keď sa v prejednávanej veci pokiaľ ide o výšku škody uspokojili s aplikáciou hypotetickej domnienky v podobe zákonného úroku z omeškania vo výške podľa ustanovení Obchodného zákonníka bez toho, aby poškodený akýmkoľvek spôsobom tvrdil a preukázal okolnosti svedčiace o reálnej výške ušlého zisku. Samotný odkaz odvolacieho súdu na ústavou zaručené právo vlastníka podľa čl. 20 ods. 1 nie je dostatočnou bázou pre jeho právne závery, keď ani samotná Ústava Slovenskej republiky nezaručuje priamy hmotnoprávny nárok poškodeného na náhradu škody bez ďalšieho, ale odkazuje na splnenie predpokladov, ktoré vyžaduje osobitný zákon pre priznanie odškodnenia (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). V zmysle zákona č. 58/1969 Zb. sa teda poškodený ako vlastník finančných prostriedkov, ktorý s týmito prostriedkami nemohol po určitú dobu disponovať z dôvodu nezákonného rozhodnutia orgánu štátu, nemôže domáhať náhrady ušlého zisku vyčísleného za pomoci analógie legis, ale len na poklade ním tvrdených a preukázaných konkrétnych skutkových okolností umožňujúcich prijatie záveru, že pri pravidelnom chode vecí by skutočne ušlý zisk aj dosiahol.*

*19. So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP v spojení s § 464 CSP rozsudky oboch súdov v napadnutej časti pre nesprávne právne posúdenie veci a dôsledku toho aj nedostatočné zistenie skutkového stavu zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému súdu na ďalšie konanie.»*

Z argumentácie najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku dostatočne vyplýva záver, z akých dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že okresný súd a krajský súd vec nesprávne právne posúdili, keď pri určení výšky škody spočívajúcej v ušlom zisku analogicky vychádzali z ustanovení upravujúcich úrok z omeškania ako následok omeškania dlžníka so zaplatením peňažného záväzku. Najvyšší súd v rámci svojich úvah poukázal na rozdielny charakter úroku z omeškania a tiež na zákonné podmienky pre priznanie nároku na náhradu

škody (spočívajúcej aj v ušlom zisku). Poukázal tiež na relevantnú judikatúru, v ktorej je inštitút ušlého zisku podrobnejšie vymedzený a definovaný. Tento právny záver – o nesprávnom právnom posúdení veci – ústavný súd nepovažuje za arbitrárny a ani zjavne neodôvodnený, preto je ústavne udržateľný. Uvedený právny záver je zároveň dostatočným podkladom pre výrok o zrušení rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu v špecifikovanom rozsahu a o vrátení veci okresnému súdu v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie napadnutého rozsudku je dostatočné a vyčerpávajúce, najvyšší súd formuloval svoje právne závery vo veci sťažovateľa. Najvyšší súd podrobne objasnil, z akých dôvodov dospel k záveru, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili analogickou aplikáciou ustanovení o úroku z omeškania. Tento právny záver najvyššieho súdu je s ohľadom na sťažnostné námietky sťažovateľa jedným z ústavne udržateľných právnych názorov.

Pokiaľ ide o námietky sťažovateľa, možno konštatovať, že sú výrazom odlišného právneho hodnotenia zisteného skutkového stavu a odlišného právneho názoru predmetného sporu. Odlišné právne hodnotenie skutkového stavu je klasickým východiskom sporového konania, kde v súdnom konaní proti sebe stoja účastníci konania (strany), ktorí majú odlišný a protichodný názor na vzniknutú skutkovú situáciu. Súd, ktorý rozhoduje spor účastníkov konania (strán sporu), pri rozhodnutí v prospech jedného z účastníkov rozhodne v zásade aj v súlade s právnym názorom úspešného účastníka, teda spravidla v rozpore s právnym názorom neúspešného účastníka (porovnaj m. m. IV. ÚS 135/2012, II. ÚS 659/2016). Sťažovateľom uvádzané skutočnosti nijako neindikujú také pochybenia v postupe najvyššieho súdu a v jeho rozsudku, ktoré by mali ústavnoprávny rozmer, teda ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd nezistil skutočnosti, ktoré by umožňovali záver o porušení základných práv hmotného charakteru podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 35 ods. 1 ústavy, resp. základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2018